

danske lov om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn, jfr. lovbekendtgørelse nr. 73 af 22. februar 1962, ikke har kunnet optages i forslaget, hvorfor man i forslagets afsnit VII, VIII og IX og i adskillige af forslagets enkelte bestemmelser har måttet udarbejde særlige administrative regler for Grønland.

Af den danske folkeskolelovs § 2, stk. 1, fremgår, at folkeskolen består af en 7- eller 8-årig hovedskole, der kan videreføres med en 9. og 10. klasse og desuden kan omfatte en 3-årig realafdeling.

I §§ 2-19 i nærværende forslag, som omhandler den grønlandske folkeskolestruktur, er det foreslået, at folkeskolen i Grønland skal bestå af en 7-årig hovedskole med en i princippet liniedelt undervisning i 6. og 7. skoleår. Der er dog, jfr. § 16, stk. 5, mulighed for, at undervisningen i 6. og 7. skoleår kan fortsætte udelt eller holddelt.

Fra hovedskolen kan eleverne videreføres enten — gennem en 2-årig forberedelsesskole — til en 3-årig realafdeling, afsluttende med realeksamen, der svarer til dansk realeksamen, eller til 8., 9. (og 10.) klasser, der kan slutte med en særlig prøve svarende til den i den danske folkeskolelovs § 13, stk. 3 omhandlede. Eleverne kan dog optages i forberedelsesskolen allerede efter 6. eller 5. skoleår, ligesom der er mulighed for elevernes overgang fra en linie til en anden.

Ved indførelse af en 2-årig forberedelsesskole til realafdelingen tilsigter man, at eleverne føres frem til det niveau, der er en forudsætning for at kunne følge undervisningen i den 3-årige realafdeling på tilfredsstillende måde. De senere års erfaring med præparandklasser til realafdelingen har tydeligt vist, at en sådan bestemmelse er nødvendig i Grønland, navnlig under hensyn til vanskelighederne for de elever, der har grønlandsk som modersmål, ved at skulle beherske det danske sprog. Ved at indføre muligheden for optagelse i den 2-årige forberedelsesskole ved afslutningen af 6. eller 5. skoleår, tilstræber man, at ingen elev sinkes unødigt i sin skolegang.

I udkastets § 4 er det anført, at undervisningen inden for hvert skoledistrikt senest ved udgangen af det 5. skoleår kan fortsætte i en eller flere central-skoler, hvortil der knyttes elevhjem, hvor opholdet er vederlagsfrit. Såfremt der i en udstedsskole er mere end 12 elever i 6. og 7. skoleår tilsammen, bør disse elever dog kunne fortsætte skolegangen på hjemstedet, jfr. herom nærmere bemærkninger til § 4. Det er endvidere i § 2, stk. 2 fastsat, at 8., 9. og 10. klasser samt realafdelinger kan oprettes på kostskoler, hvortil elever fra distrikter, hvor sådanne klasser og afdelinger ikke er oprettet, fortrinsvis har adgang til vederlagsfrit ophold.

Disse bestemmelser medfører, at udstedsbørn fra og med det 6. skoleår i mange tilfælde må forlade deres hjem for at fuldføre skolegangen. Dette må i alle tilfælde ske, såfremt børnene ønsker at fortsætte i 8. og 9., eventuelt 10. klasse, eller i en 2-årig forberedelsesskole og/eller en realafdeling ved en centralskole. Denne centralisering er ikke i nær samme omfang kendt i det øvrige Danmark, men må ses på baggrund af de særlige forhold i Grønland. Undervisningen på udstederne har ikke kunnet stå mål med undervisningen i byerne, dels fordi lærerne ved udstederne ofte har ringere uddannelse end lærerne i byerne, dels fordi man på grund af den befolkningskoncentration i byerne, som på grønlandsk-politisk baggrund tilsigtes i disse år, i mindre omfang end i byerne har foretaget investeringer i skolebygninger ved udstederne.

Disse forhold vil ikke ændres i de kommende år, idet planerne for udbygningen af skolevæsenet er koncentreret om de grønlandske byer. Det har erfaringsmæssigt vist sig, at udstedsbørnene har de største vanskeligheder ved efter skolegangens ophør at gennemføre passende uddannelse, og man finder dette forhold så uheldigt, at alvorlige skridt må tages for at forhindre fortsættelse af ulemperne.

I forslagets § 2, stk. 3, er det foreslået, at børnehaveklaser kan oprettes, når de fornødne lærerkrafter og lokaler forefindes. Man har fundet det rigtigst i en skolelov for Grønland at optage en sådan bestemmelse, fordi der i Grønland er særligt stort behov for at bibringe børnene den fornødne modenhed, inden den egentlige skolegangs begyndelse.

Det er endvidere af stor betydning, at børnene på denne måde får nogen kendskab til det danske sprog, inden de kommer i 1. klasse.

Der synes endelig grund til at nævne, at der i § 57 er foreslået givet ministeren for Grønland en ret vidtgående bemyndigelse til at fastsætte de nærmere regler vedrørende aftenskole, aftenhøjskole og foredragsrækker m. v. Om årsagen til, at man ikke i lighed med, hvad der er tilfældet i det øvrige Danmark, har fremsat forslag til en lov på dette område, henvises til den udførlige bemærkning til den omhandlede bestemmelse.

Bortset fra de foran omhandlede principielle afvigelser fra den danske folkeskolelov kan det sluttelig anføres, at loven ikke hjemler nogen udtrykkelig angivelse af, hvilket undervisningssprog der skal anvendes. Som tidligere nævnt, er der i den nugældende skolelov for Grønland, § 10, hjemmel for at dele undervisningen i en dansk- og en grønlandssproget linie, og en sådan ordning har været praktiseret. Man er imidlertid af den opfattelse, at